

Aanklikbare voetnoten bij “Als in China een vlinder met zijn vleugels klapt ...”

China: scenario's van de komende crisis *Chuang*

1. Voor het eerst in het Engels verschenen onder de titel “Scenarios of the Coming Crisis: A Response to Aufheben’s “The Crisis: Afterword”. <http://chuangcn.org/2016/06/scenarios-of-the-coming-crisis/>
2. “China debt-fueled stimulus may lead to recession – People’s Daily” *Reuters* (May 9, 2016).
3. <https://libcom.org/library/crisis-afterword-2016>.
4. <https://libcom.org/library/crisis-afterword-2016>.
5. <http://www.xinhuanet.com/silkroad/english/index.htm>.
6. De Chinese staat heeft een maximum ingesteld op de rente die banken aan consumenten kunnen bieden. Deze beperking van de rente betekent dat de banken toegang hebben tot goedkoop geld in plaats van huishoudens een hogere rente te bieden. Dit helpt de investeringsgedreven vorm van de groei in China te voeden.
7. Matthew Johnston, “High Debt and Savings Rates Hinder China’s Economy” Investopedia (Jan 6, 2016). De brutospaarquote omvat de spaartegoeden van huishoudingen, de regering en bedrijven.
8. McKinsey Global Initiative, “Debt and (Not Much) Deleveraging” (Feb. 2015).
9. “Papering over crisis: the Chinese stock market plunge and the real economy” *Chuang* (Jul. 22, 2015).
10. Morningstar, “Is China Heading for New Financial Crisis?” (Jun. 20, 2016).

Geen weg vooruit en geen weg terug: China in het tijdperk van rellen *Chuang*

11. Voor het eerst in het Engels verschenen in *Chuang Journal* no. 1. <http://www.chuangcn.org/journal>.
12. Zie voor een nieuwsoverzicht van de incidenten, Yoon, Eunice, “China’s riot town: ‘No one else is listening’”, CNN, June 17, 2011 9:35 pm EDT. <http://www.cnn.com/2011/WORLD/asiapcf/06/17/china.riot.town.yoon/>.
13. Xintang produceert ongeveer een derde van denim van de wereld, waardoor het de bijnaam: “Denim hoofdstad van de wereld” kreeg. Zie: Li Guang, Jiang Mingzhuo, Lu Guang, “The denim capital of the world: so polluted you can’t give the houses away.” *Chinadialogue*, 13 August, 2013. <https://fashiontech.wordpress.com/2014/08/05/the-denim-capital-of-the-world-so-polluted-you-cant-give-the-houses-away/> en: Malcolm Moore “The end of China’s cheap denim dream” *The Telegraph*, 3:02PM GMT, 26 Feb 2011. <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/china/8349425/The-end-of-Chinas-cheap-denim-dream.html>.
14. Zie figuren 1 tot en met 4 voor meer informatie. Let wel deze cijfers geven data voor als geheel. Het aantal rellen, stakingen of blokkades in een dichtbevolkte en industrie-intensieve regio, zoals de Parelrivier Delta ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, zoals blijkt wanneer dezelfde gegevens op een kaart worden weergegeven.
15. Het rapport zelf is hier te vinden: http://www.ssapchina.com/ssapzx/c_0000009000200010006/d_0907.htm En een overzicht van de inhoud in het Engels hier: http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-04/09/content_17415767.htm.
16. De stakingenkaart van “China Labor Bulletin” bevindt zich hier: <http://strikemap.clb.org.hk/strikes/en>.
17. Leetaru, Kalev and Schrodt, Philip (2013), “GDELT: Global Data on Events, Language and Tone, 1979-2012”. International Studies Association Annual Conference, April 2013. San Diego, CA.
18. Het is ook opmerkelijk dat een aantal veel minder bekende hoogtepunten van onrust in feite door

GDELT worden opgemerkt. De boerenonlusten van de late jaren 1990 - met name 1997 - en de vroege jaren 2000, elders in dit artikel, komen duidelijk naar voren in figuur 1.

19. Zie Neel, Phil A. (2014) "Counting Riots" Ultra. www.ultra-com.org/projects/counting-riots.
20. Deze cijfers zijn oorspronkelijk berekeningen uit de volledige GDELT-databank, genormaliseerd door de totale incidenten in de wereld (versus totale incidenten binnen het land) en getransformeerd door een eenvoudige vermenigvuldigingsfactor om ervoor te zorgen dat de getallen op de y-as niet in wetenschappelijke notatie, met daarop een 'Loess smoother' toegepaste - merk op dat een dergelijke bewerking geen vervanging vormt voor een regressielijn of -curve. Deze cijfers zijn bedoeld om de kenmerken van de geobserveerde data op een beschrijvende wijze te demonstreren en niet om een regressiemodel van de gegevens of andere inductieve methoden niet te suggereren. De oorspronkelijke gegevens zijn te vinden op <http://gdeltproject.org>.
21. Overgenomen van Phil A. Neel "Counting Riots" Ultra, 22 mei 2014. <http://www.ultra-com.org/project/counting-riots/>. Deze cijfers gebruiken trendlijnen in plaats van een 'Loess smoother', maar opnieuw, de bedoeling is om kenmerken weer te geven in de waargenomen data, niet om lineaire regressie of soortgelijke procedures uit te voeren. Merk ook op dat deze cijfers zijn genormaliseerd op het totaal aan nationale incidenten in plaats op het totaal aan wereldwijde incidenten. Het patroon is hetzelfde, maar de relatieve hoogten veranderen in de tijd een beetje. Beide methoden zijn niet onjuist, ze benadrukken simpelweg verschillende aspecten van de totale data. In figuren 1 en 2 hebben we genormaliseerd op de wereldwijde totalen van incidenten binnen mondiale trends, terwijl de figuren 3 en 4 de globale trendlijnen zelf bevatten.
22. Bedoeld is het Tiananmenprotest van 1989. Zie <https://nl.wikipedia.org/wiki/Tiananmenprotest>. Voor de inschatting van de betekenis van de beweging van 1989 zie in dit boek blz. 24 en verder. Noot van de vertaler.
23. Jason E. Smith "Occupy, the Time of Riots, and the Real Movement of History" Scapegoat Journal, Issue 03, 2012.
24. "The Holding Pattern" Endnotes, Issue 3, 2014. <http://endnotes.org.uk/en/endnotes-the-holding-pattern>.
25. Ho-Fung Hung. "Labor Politics under Three Stages of Chinese Capitalism" The South Atlantic Quarterly, 112(1), Winter 2013. pp. 203-212.
26. Idem.
27. Zie Sikander, "Twenty-Five Years since the Tiananmen Protests: Legacies of the Student-Worker Divide" Chuang (oorspronkelijk geplubliceerd op Nao), June 4, 2014. <http://chuangcn.org/2014/06/twenty-five-years-since-the-tiananmen-protests-legacies-of-the-student-worker-divide/>
28. Zie voor een overzicht van dit proces: Ching Kwan Lee, Against the Law: Labor Protests in China's Rustbelt and Sunbelt. University of California Press, 2007. pp. ix-xii.
29. Movement Communiste and Kolektivne Proti Kapitalu, "Worker's Autonomy: Strikes in China" 2011, p. 28 <https://libcom.org/library/workers-autonomy-strikes-china-movement-communiste>.
30. Eli Friedman, "China in Revolt" Jacobin 2012 Issue 7-8, 2012. <https://www.jacobinmag.com/2012/08/china-in-revolt/>.
31. *Movement Communiste and Kolektivne Proti Kapitalu* 2011, p. 32
32. Lu Huilin and Pun Ngai, "Unfinished Proletarianization: Self, Anger and Class Action among the Second Generation of Peasant-Workers in Present-Day China" *Modern China*, 36(5), 2010, p.495.
33. Ibid. p. 497.
34. Ibid.
35. Ibid.
36. Ibid.
37. Ibid.
38. Zie bijvoorbeeld voor een overzicht van precies dezelfde op migranten gecentreerde proletarisering in de Californische landbouw vanaf de 19de eeuw: Carrie McWilliams *Factories in the Field: The Story of Migratory Farm Labour in California*. University of California Press 1935.
39. Voor een overzicht van precies dezelfde migrant-gecentreerde proletarisering, zoals die plaatsvond in de Californische landbouw vanaf de 19de eeuw, zie bijvoorbeeld: Carrie McWilliams *Factories in the Field: The Story of Migratory Farm Labour in California*. University of California Press 1935.
40. Ibid.
41. Ibid., p. 667.
42. In Dongguan bestaat 70-80% van de arbeidskracht uit migranten en driekwart van de totalae

- bevolking van 6,5 miljoen bestaat uit migranten. In het naburige Shenzhen hebben 7 miljoen van de 8 miljoen feitelijke bewoners van de stad geen Shenzhen *hukou* [verblijfsvergunning]. (Chan September 2010, pp. 663-665).
43. Zie: "Greece Unemployment Rate" *Trading Economics*, 2013.
<http://www.tradingeconomics.com/greece/unemployment-rate>.
  44. Zie: "Greece Unemployment Rate" *Trading Economics*, 2013.
<http://www.tradingeconomics.com/greece/unemployment-rate>.
  45. Dit aantal, genoemd door Chan (September 2010) onderschat ook belangrijk de absolute werkloosheidscijfers omdat wordt aangenomen dat alle migranten die in de steden bleven op een of andere manier werk hadden. (Zie Chan September 2010, p. 667, Figuur 2).
  46. Het stimuleringspakket bedroeg $\frac{1}{8}$ deel van het totale product van de Chinese economie.
  47. Let wel, de Chinese staat kon deze fiscale interventie plegen terwijl angst voor een interne schulden crisis begon op te komen, terwijl op het niveau van ondernemingen en plaatselijke overheden zich bubbels begonnen te vormen. Acties als deze hebben er verder toe geleid dat het vertrouwen van investeerders in het regulerend vermogen van de CCP verder is afgenomen.
  48. Chan 2010, pp. 666-667.
  49. Ibid. p.666.
  50. See Gordon Orr, "What's Next for Guangdong" *Harvard Business Review*.
<https://hbr.org/2012/02/what-next-for-guangdong>. Dit betekent ook een door de staat geleide poging om de economische geografie van het land na de crisis totaal te herstructureren. Xi Jinpings "Urbanisatie Plan van een Nieuwe Soort" dat in 2014 werd aangekondigd, schetst een 'land van steden' dat tot stand komt door het afkappen van de groei in gevestigde mega-steden (vooral aan de kust) ten gunste van grote op zichzelf staande stedelijke zones. Ondertussen worden de bestaande stedelijke kernen aangemoedigd om een totaal nieuwe economische grondslag uit te vinden die bestaat uit diensten en hi-tech productie.
  51. In de marxistische analyse van de kapitalistische economie wordt het economisch proces beschreven als de (re)productie of accumulatie van kapitaal; noot van de vertaler.
  52. De blanke mannelijke arbeider was het historische prototype binnen de Amerikaanse context, maar andere landen vertoonden andere salarishiërarchieën, gebaseerd op een verschillende historische ontwikkelingen, op geslacht, ethniciteit en geografische factoren.
  53. Voor dit punt zie weer McWilliams 1935 voor een geschiedenis van een dergelijk management van arbeidskracht in California.
  54. Chen 2013, p. 203.
  55. Zie https://en.wikipedia.org/wiki/Secular_stagnation_theory; vertaler.
  56. Woland/Blaumachen en vrienden: "The Rise of the (Non-)Subject" *Sic: International Journal for Communisation*, Issue 02, 2014, Bell & Bain Ltd., Glasgow. p. 66.
  57. Ibid, italics in het origineel.
  58. Rocamadur/Blaumachen. "The Feral Underclass Hits the Streets" *Sic: International Journal for Communisation*, Issue 02, 2014, Bell & Bain Ltd., Glasgow. p. 99.
  59. Ibid.
  60. *Endnotes* 2, p. 17. Toevoeging van de vertaler: wie zich wil verdiepen in de subtiliteiten van de theorie van de *Communistes* verwijs ik naar <http://www.metamute.org/editorial/articles/invisible-politics-introduction-to-contemporary-communisation>.
  61. Banister, Judith. "China's manufacturing employment and hourly labor compensation, 2002-2009" *Bureau of Labor Statistics*, June 7, 2013. http://www.bls.gov/fls/china_method.pdf.
  62. Zie Banister 2013, "Manufacturing in China" and Figure 8.
  63. *Théorie Communiste*. "The Glass Floor" in *Les Émeutes En Grèce*. Sononevero, 2009.
<http://libcom.org/files/glass-floor.pdf> pp.41-42, benadrukt in het origineel.
  64. Zie: Al, Stefan. *Factory Town of South China: An Illustrated Guidebook*. Hong Kong University Press, 2012.
  65. Hoewel dit mechanisme in abstractie neigt naar totaliteit, is het geenszins echt 'totaal' in de zin van werkelijke effectiviteit. Het bestaan van de rellen zelf is een duidelijk bewijs hiervan, net als het voortbestaan van sloppenwijk-zones zoals de 城中村 (chengzhongcun - "dorpen in de stad"), en het onvermogen van de staat om corruptie uit te roeien ... of zelfs voor elkaar te krijgen dat zijn basisrichtlijnen worden opgevolgd door de lokale overheden.
  66. Zie: "Employment in Agriculture" *International Labor Organization, World Bank*. Accessed on: April 8, 2014. <http://data.worldbank.org/indicator/SL.AGR.EMPL.ZS>. Voor een bredere verklaring van

- dezelfde dynamiek in de BRIC-landen, zie: Joshua Clover and Aaron Benanav, "Can Dialectics Break BRICs?" *The South Atlantic Quarterly*, 2014. http://krieger.jhu.edu/arrighi/wp-content/uploads/sites/29/2014/03/Can-Dialectics-Break-BRICS_JHU.pdf.
67. Banister 2013, p.2.
  68. Gwynn Guilford. "Five charts to explain China's shadow banking system, and how it could make a slowdown even uglier" *Quartz*, February 20, 2014. <http://qz.com/175590/five-charts-to-explain-chinas-shadow-banking-system-and-how-it-could-make-a-slowdown-even-uglier/>.
  69. Noot van de vertaler: deze term lijkt afkomstig uit de theorie van Negri, maar klopt niet met de context. "Industrie-arbeider" is misschien een betere vertaling.
  70. Zie: Eli Friedman, *Insurgency Trap: Labor Politics in Postsocialist China*. Cornell University Press, 2014.
  71. Roland Simon, (R.S.). "The Present Moment" *Sic: International Journal for Communisation*, Issue 01, 2011, Bell & Bain Ltd., Glasgow. p. 104.
  72. Noot van de vertaler: zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Directe_buitenlandse_investeringen.
  73. Zie: Eli Friedman, *Insurgency Trap: Labor Politics in Postsocialist China*. Cornell University Press, 2014.
  74. Chan 2010.
  75. Lu en Pun, p. 503.
  76. Ibid. p. 507.
  77. Ibid.
  78. Ibid., p. 513.
  79. Ibid. p. 511.
  80. *Woland/Blaumachen and friends*. "The Rise of the (Non-)Subject" *Sic: International Journal for Communisation*, Issue 02, 2014, Bell & Bain Ltd., Glasgow. pp. 66, 67.
  81. Lu and Pun 2010, p. 512.
  82. Geciteerd in ibid.
  83. Ibid., p. 514.
  84. Op basis van ibid. 513.
  85. Liu Shifu, wiens anarchistische organisatie de eerste moderne vakbonden in China oprichtte, behoorde eerder tot het Ondergrondse China Moord Corps. An Elizabeth Perry, gaat in *Shanghai on Strike* (Stanford University Press, 1995) in op de historische rol van bendes aan beide zijden van het politieke spectrum van de arbeidersbeweging in Shanghai.
  86. Zie: Friends of Gongchao, "The New Strikes in China" 2014 <http://www.gongchao.org/en/texts/2014/new-strikes-in-china>. Kern van dit artikel in het Nederlands: <https://arbeidersstemmen.wordpress.com/2016/08/19/2014-de-grootste-staking-in-china-ooit/#more-2151>.
  87. Zie voor een verslag in het Engels: Alex Stevens, "Rioting crowd severely beats 5 chengguan for killing civilian" *Shanghaiist*, April 21, 2014. <http://shanghaiist.com/2014/04/21/rioting-crowd-beats-5-chengguan-for-killing-civillian.php>.
  88. Voor de Gwangju opstand van mei 1980 in Zuid Korea zie: <http://libcom.org/history/1980-the-kwangju-uprising>.
  89. "The Holding Pattern" *Endnotes 2*, pg. 47. <http://endnotes.org.uk/en/endnotes-the-holding-pattern>.
  90. Ibid. p. 48.
  91. Kortom, 'subjectiviteit' was altijd 'niet-subjectiviteit', in de woorden van *Blaumachen*, maar nu met minder boeren. Zie voor een gedetailleerde versie van dit argument *Endnotes* no. 4.
  92. Li Xiangping, "Xinyang, quanli, shichang—Mao Zedong xinyang de jingjixue xianxiang" [李向平：信仰·权力·市场——毛泽东信仰的经济学现象, Faith, power and the market—The economics of Mao worship], January 28, 2011, *Zhongguo zongjiao xuexhu wang* [Academische website over Chinese religie], http://iwr.cass.cn/zjyj/201101/t20110128_6030.htm.
  93. Cowen, Deborah. *The Deadly Life of Logistics*, University of Minnesota Press, 2014. p.67.
  94. Noot van de vertaler: zie voor uitleg <https://libcom.org/library/del-euze-marx-politics/4-social-factory>.
  95. Zie 'The Invisible Committee', *To Our Friends*, Semiotext(e), 2015. p.95.

Wilde stakingen bij Walmart in China door WCSO

96. Voor het eerst in het Engels verschenen op het Blog van *Working class self organisation*: <https://libcom.org/blog/wildcat-strikes-walmart-china-09072016>. Vertaling en eindnoten door *Arbeidersstemmen*.
97. <https://arbeidersstemmen.wordpress.com/2016/03/05/turkije-als-de-arbeiders-hun-stem-laten-horen/#more-811>.

Negen gedichten van een Foxconn-arbeider: *Xu Lizhi* (1990-2014)

98. Vertaald uit het Engels, op basis van de vertaling uit het Chinees door vrienden van het Nao-project. Het Nao-project documenteert arbeidsomstandigheden, arbeidersverzet en repressie in China. Zie voor meer gedichten, een *In Memoriam* en toelichtingen *The poetry and brief life of a Foxconn worker: Xu Lizhi (1990-2014)* <https://libcom.org/blog/xulizhi-foxconn-suicide-poetry>.

De machinisten van Guiyang vechten terug¹ *Chuang*

99. Oorspronkelijk in het Engels op internet geplaatst door *Chuang* op 15 juni 2016 als "Guiyang's Casualized Conductors Fight Back". <http://chuangcn.org/2016/06/guiyangs-casualized-conductors-fight-back/>.
100. Zie ook "Massa-organisatie en minderheidsorganisatie". http://arbeidersstemmen.nl/M_massa-organisatie%20en%20minderheidsorganisatie.html.

Wanneer in China een vlinder met zijn vleugels klapt ... – in plaats van een woord vooraf – *Fredo Corvo*

101. Dank aan Vico van de onmisbare website aaap.be die mij attendeerde op de niet-Eurocentristische kijk van Anton Pannekoek op de Russische Revolutie.
102. Zie voor het neerslaag van de Commune van Shanghai: CDW "China 1927: De laatste ademtocht van de wereldrevolutie." <http://nl.internationalism.org/iksonline/200706/429/china-1927-de-laatste-ademtocht-van-de-wereldrevolutie>. Damiano Signorini "China 1925-1927." <http://www.leftcom.org/en/articles/2009-04-21/china-1925-1927>.
103. P. Aartsz (Anton Pannekoek) "De arbeidersraden" Amsterdam 1946, blz. 81. Taal door ons gemoderniseerd. <http://aaap.be/Pdf/Anton-Pannekoek/Pannekoek-nl-1946-Arbeidersraden-05.pdf>.
104. "De goedkope prijzen van haar waren zijn de zware artillerie, (...) geweldiger crisissen voorbereidt en de middelen om de crisissen te voorkomen, vermindert". <https://www.marxists.org/nederlands/marx-engels/1848/manifest/manif1.htm>
105. Rosa Luxemburg "Hervorming of revolutie?" Amsterdam 2006. Zie ook "Sozialreform oder Revolution" op <https://www.marxists.org/deutsch/archiv/luxemburg/1899/sozrefrev/kap1-2.htm>.
106. Rosa Luxemburg "Die Akkumulation des Kapitals" in *Gesammelte Werke* Bd. 5, Berlin 1974, p. 364. http://www.mlwerke.de/lu/lu05/lu05_398.htm.
107. Idem, p. 391/392.

---

¹ Oorspronkelijk in het Engels op internet geplaatst door *Chuang* op 15 juni 2016 als "Guiyang's Casualized Conductors Fight Back". <http://chuangcn.org/2016/06/guiyangs-casualized-conductors-fight-back/>.

108. Idem, p. 410/411.
109. Anton Pannekoek *“De economische noodzakelijkheid van het imperialisme”* deel V, p. 280. <http://aaap.be/Pdf/Nieuwe-Tijd/Pannekoek-nl-NT-1916-De-Economische-Noodzakelijkheid-Van-Het-Imperialisme.pdf>. In dit artikel geeft Pannekoek zeer uitgebreid zijn standpunten weer.
110. Idem p. 273.
111. Luxemburg weergegeven in Pannekoek idem p. 272. Zie ook Rosa Luxemburg *“Die Akkumulation des Kapitals”* in *Gesammelte Werke* Bd. 5, Berlin 1974, p. 102. http://www.mlwerke.de/lu/lu05/lu05_091.htm
112. Idem p. 274.
113. Anton Pannekoek *“Theoretisches zur Ursache der Krisen”* 1913. <http://www.aaap.be/Pdf/Neue-Zeit/Pannekoek-de-NZ-1913-Theoretisches-Zur-Ursachen-Der-Krisen.pdf>.
114. Idem, §3.
115. John Gerber *“Anton Pannekoek and the Socialism of Workers’ Self-Emancipation, 1873-1960”* ISBN 0-7923-0274-5 p. 102.
116. In de Russische Sociaaldemocratie bestreedt Luxemburg Lenins opvatting van het ‘recht van de volkeren op zelfbeschikking’. In de binnenlandse poilitiek van de Sovjet-Unie bleek dit ‘recht’ alleen te bestaan zolang het de Bolsjewieken van pas kwam. In de buitenlandse politiek en die van de daaraan ondergeschikte Komintern werd dit ‘recht’ gebruikt om de opkomende arbeidersbeweging in met name Azië ondergeschikt te maken aan de frontvorming met burgerlijke partijen zoals de KMT in China, omdat hier ‘burgerlijke revoluties’ op de historische agenda zouden staan. Zie ook noot 100.
117. Anton Pannekoek *“Klassenstrijd en natie”* 1912. http://www.left-dis.nl/nl/AP_KlassenstrijdEnNatie.htm
118. In 1920 zou Pannekoek daarover het volgende opmerken: *“De Russische Revolutie is het begin van de grote opstand van Azië tegen het in Engeland geconcentreerde West-Europese kapitaal. Men heeft hier meestal slechts aandacht voor de invloed [van de Russische Revolutie] op West-Europa, waar de Russische revolutionairen hun hoge theoretische opleiding tot leraren van het naar het communisme strevende proletariaat zijn geworden. Maar wat nog belangrijker is, is haar uitwerking naar het Oosten; en daarom beheersen de Aziatische problemen de politiek van de Sovjet-republiek zelfs meer dan Europese kwesties. Uit Moskou, waar de ene na de andere delegatie van de Aziatische stammen aankomt, gaat de oproep uit naar vrijheid en zelfbeschikking van alle volkeren en de strijd tegen het Europese kapitaal in heel Azië.”* Anton Pannekoek, *Weltrevolution und kommunistische Taktik*, 1920. Vertaald uit het Duits naar de versie verschenen bij Marxists.org (zie noot 122 voor URL).
119. In 1914 zou in Wenen de oprichtingen herdacht worden van de IIA (Eerste Internationale en van de Tweede (sociaaldemocratische) Internationale. Het uitbreken van de Wereldoorlog verhinderde het Congres en deed de Tweede Internationale “in puin vallen” (Pannekoek).
120. Dit is de reden voor het standpunt dat Lenin in 1916 tijdens de conferentie van Zimmerwald innam tegen Radek, die de positie van de West-Europese communisten naar voren bracht. Deze benadrukte dat de leuze van het zelfbeschikkingsrecht van alle volkeren – die de sociaal-patriotten samen met met Wilson naar voren brachten – slechts volksmisleiding van de mensen is, omdat onder het imperialisme dit recht slechts schijn en bedrog kan zijn, en dat daarom deze slogan door ons moet worden bestreden. Lenin zag in deze positie de neiging van de West-Europese socialisten om de nationale bevrijdingsoorlogen van de Aziatische volkeren af te wijzen, waardoor zij zich konden onttrekken aan de radicale strijd tegen de koloniale politiek van hun regeringen. [Noot van Pannekoek].
121. Pannekoek lijkt hier te verwijzen naar het in de tekst twee keer vermelde ‘dorpscommunisme’ dat hoort bij de ‘Oriëntaalse despotiën’ zoals Marx de in Rusland en Azië overheersende productiewijze karakteriseerde. Zie ook Rudi Dutschke *“Versuch, Lenin auf die Füße zu stellen. Über den Unterschied halbasiatischen und des westeuropäischen Weges zum Sozialismus”*. Freie Universität Berlin, Berlin 1974.
122. Anton Pannekoek *“Weltrevolution und kommunistische Taktik”*, 1920. Vertaald uit het Duits naar de versie verschenen op: <https://www.marxists.org/deutsch/archiv/pannekoek/1920/xx/weltrevolution.htm>. Zie voor een Engelse versie <http://aaap.be/Pages/Pannekoek-en-1920-World-Revolution-Tactics.html>.
123. Let ook op de bejubeling van het staatskapitalisme in Lenins formulering van deze strategische wijziging: *“Ideeën worden tot een macht (...) tot aan de overwinning van de socialistische wereldrevolutie in handen te houden.”* Lenin *“Zullen de bolsjewieken de staatsmacht behouden?”* Moskou, Progress, 1977, p. 56. Lenin Werke Bd. 26, p. 114/115.
124. Zie voor Lenins internationalisme in de periode dat hij de situatie in Rusland nog niet rijp achtte voor

- een socialistische revolutie b.v. de laatste alinea van “*Wat zijn de ‘volksvrienden’ en hoe bestrijden zij de sociaal-democraten?*” Moskou, Progress. Lenin *Werke* Bd. 1, p. 303/304.
<https://www.marxists.org/archive/lenin/works/1894/friends/08.htm#v01zz99h-271-GUESS>.
125. Op een inlegvel, gedateerd december 1918, bij het eerste nummer van 1919 van “De Nieuwe Tijd” waarin de redactie en de uitgever voor de lezers een aankondiging doen van geplande artikels voor de jaargang 1919. Zie: <http://aaap.be/Pdf/Nieuwe-Tijd/Pannekoek-nl-NT-1919-Inlegvel.pdf>.
126. GIC “Marxisme en staatscommunisme. Het afsterven van de staat”. <http://aaap.be/Pages/Transition-nl-Marxisme-En-Staatcommunisme-1932.html>. Pannekoek was geen lid van de GIC, maar onderhield via Henk Canne Meijer een intensief contact en leverde ook regelmatig artikelen voor de *Persdienst*.
127. Zie voor deze en aanverwante teksten: <http://aaap.be/Pages/Theme-Period-of-transition.html>.
128. De kritiek van Bordigistische zijde is begrijpelijk. Met de associate van vrije en gelijke producenten gaat de door hen nagestreefde dicatuur van de partij niet door. In plaats daarvan willen zij een planning in hoeveelheden goederen en diensten, in navolging van Bordiga die het door hem bewonderde bolsjwistische ‘Oorlogscommunisme’ als uitgangspunt nam. Hierop voortbordurend ontkennen de politiek avonturier Dauvé (“Barrot”) en daaropvolgend de ‘*Communistes*’ elke noodzaak van een overgangperiode. Daarmee omzeilen ze de bijbehorende problemen en geven ze zich een aureool van ‘radicaliteit’. Zie voor de belangrijke weerlegging door David Adam van het verwijt van Proudhonisme aan het adres van de GIC: <http://aaap.be/Pages/Theme-Period-of-transition.html>. Voor een biografie van Dauvé zie Bourrinet “Un siècle de gauche communiste «italienne» (1915-2015) (Suivi d’un) Dictionnaire biographique d’un courant internationaliste” p. 264. <http://www.left-dis.nl/f/DictionnaireGCI.pdf>.
129. MEW Bd. 19, p. 523.
130. <https://www.marxists.org/nederlands/marx-engels/1880/utopie/5.htm>.
131. <https://www.marxists.org/nederlands/lenin/1917/staat-revolutie/ch03.htm>.
132. GIC “Marxisme en staatscommunisme. Het afsterven van de staat”. <http://aaap.be/Pages/Transition-nl-Marxisme-En-Staatcommunisme-1932.html>.
133. Marx/Engels “*De Duitse ideologie, Deel 1: Feuerbach.*” https://www.marxists.org/nederlands/marx-engels/1845/duitse_ideologie/#Voorwaarden_voor_de_revolutie

Auteurs

Chuang <http://chuangcn.org>

Fredo Corvo <http://www.arbeidersstemmen.nl>

WCSO : Working class self organisation <https://libcom.org/blog/wcso>.

Xu Lizhi (1990-2014), zie: <https://libcom.org/blog/xulizhi-foxconn-suicide-poetry>

Dit document en ander materiaal bij het boek:

<http://arbeidersstemmen.nl/chinavlinder.html>